

USNESENÍ

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Alexandra Krysla, soudce Mgr. Jana Šmakala a soudkyně Mgr. Jaroslavy Křivánkové ve věci

žalobce: **N. G. P.**
zastoupený advokátem Mgr. Petrem Václavkem,
sídlem Opletalova 1417/25, Praha,
proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra,**
sídlem Nad Štolou 936/3, Praha,

o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného v řízení vedeném žalovaným pod sp. zn. OAM-8998/PP-2022 spočívající v nevydání osvědčení o oprávněnosti pobytu na území ČR ve formě vízového štítku,

takto:

- I. Řízení se zastavuje.
- II. Žalobci se z účtu Krajského soudu v Plzni vrací část zaplaceného soudního poplatku za žalobu ve výši 1 000 Kč k rukám advokáta Mgr. Petra Václavka, a to do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.
- III. Žalovaný je povinen nahradit žalobci náklady řízení ve výši 13 342 Kč k rukám advokáta Mgr. Petra Václavka, a to do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

Odůvodnění:

1. V řízení o žádosti žalobce o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU vedené žalovaným pod sp. zn. OAM 8998/PP-2022 požádal žalobce dne 10. 10. 2022 žalovaného o vydání osvědčení o oprávněnosti pobytu na území ČR ve formě vízového štítku dle § 87y odst. 1 písm. a) ve spojení s odst. 4) zákona o pobytu cizinců. Žalovaný sdělil, že žalobce neprokázal, že je rodinným příslušníkem občana EU ve smyslu § 15a odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Z toho důvodu mu vízový štítek nemohl být vydán.
2. Proti postupu žalovaného žalobce brojil žalobou na ochranu proti nečinnosti s tím, že v řízení o této žalobě je možné se bránit proti nevydání osvědčení.
3. Dne 17. 3. 2023 vzal žalobce žalobu v celém rozsahu zpět s tím, že žalovaný již pravomocně rozhodl v řízení o žádosti. Není tedy již možné vydat osvědčení o oprávněnosti pobytu na území ČR ve formě vízového štítku dle § 87y odst. 1 písm. a) ve spojení s odst. 4) zákona o pobytu cizinců.

4. Soud řízení o žalobě zastavil podle § 47 písm. a) s. ř. s., neboť žalobce vzal žalobu zpět.

Rozhodnutí o žádosti jako pozdější chování žalovaného, které znemožňuje vydat osvědčení

5. Podle § 60 odst. 3 s. ř. s. účastníci řízení zásadně nemají právo na náhradu nákladů řízení. Vzal-li však žalobce žalobu zpět pro pozdější chování žalovaného, má proti žalovanému právo na náhradu nákladů řízení.
6. Soudní řád správní neobsahuje v druhé větě § 60 odst. 3 požadavek důvodnosti podaného návrhu, jako to činí § 146 odst. 2 o. s. ř. To však neznamená, že by otázka důvodnosti návrhu byla zcela bez významu (srov. rozsudek NSS č. j. 1 Ans 4/2008-62 ze dne 25. 6. 2008). I v soudním řízení správním je třeba hodnotit, zda je zpětvzetí návrhu v příčinné souvislosti s jednáním žalovaného („pro pozdější chování žalovaného“), a to nejen čistě procesně ve vztahu k petitu žaloby, ale též ve vztahu k žalobním tvrzením. Příčinná souvislost je dána tehdy, je-li toto pozdější chování žalovaného skutečně odůvodněno podanou žalobou. Není postačující, že odpůrce učinil úkon, v jehož důsledku byl nastolen stav požadovaný návrhem na zahájení řízení, jestliže samotný návrh vznik takového stavu neopodstatňoval (srov. usnesení KS v Praze č. j. 54 A 164/2018-100 ze dne 2. 9. 2020).
7. To neznamená, že by soud měl pro účely procesního rozhodnutí, nadto o nákladech řízení, posuzovat věc samotnou. Nemůže ovšem ani opomíjet okolnosti svědčící o tom, že jednání žalovaného a zpětvzetí žaloby postrádají věcnou souvislost [v poměrech civilního soudnictví srov. ilustrativní nálezy sp. zn. III. ÚS 3592/16 ze dne 17. 1. 2017 (N 14/84 SbNU 167) či nálezy sp. zn. III. ÚS 3447/15 ze dne 8. 8. 2017 (N 141/86 SbNU 411)].
8. V souzené věci nacházejí tyto úvahy uplatnění v tom, že žalobce se domáhal ochrany proti domnělé nečinnosti při vydání osvědčení. Procesní režim souzené věci je nicméně asymetrický v tom smyslu, že osvědčení je podle § 87y odst. 4 zákona o pobytu cizinců možné vydat toliko do vydání rozhodnutí o žádosti. Tím je vztah mezi jednáním žalovaného a žalobou rozvolněn – mezi žalobním tvrzením, případnou opodstatněností žaloby a rozhodnutím o žádosti není žádná přímá souvislost.
9. Za toho stavu může být pozdější jednání žalovaného jen stěží odůvodněno žalobou, resp. žalobními tvrzeními. Příčinná souvislost mezi žalobou a jednáním žalovaného chybí, protože vůbec nemůže být dána kvůli nastavení procesních pravidel. Chápal-li by soud tuto procesní situaci úzce, vedlo by to k tomu, že žalobci nelze nikdy přiznat náklady řízení podle druhé věty § 60 odst. 3 s. ř. s. Zároveň by žalovaný – byť neúmyslně – mohl bránit projednání obdobných nečinnostních žalob. Vydání rozhodnutí o žádosti je mimo dispozici žalobce a žalovaný jím nastoluje stav, kdy vízový štítek podle § 87y odst. 4 zákona o pobytu cizinců již nelze vydat a nelze ani vyhovět případné nečinnostní žalobě. Zpětvzetí žaloby tak je jediným možným procesním krokem, aniž by však bylo možné říci, že procesní zavinění je pouze na straně žalobce.
10. Soud proto dospěl k závěru, že § 60 odst. 3 s. ř. s. je v obdobných případech asymetrické právní úpravy postupu správního orgánu třeba vykládat širěji: klást důraz především na otázku důvodnosti původní žaloby a potlačit význam pozdějšího chování žalovaného. Jinými slovy, důvodnost podané žaloby pro rozhodnutí o nákladech řízení je třeba posuzovat zejména podle její opodstatněnosti v hmotném právu, nikoliv podle obsahu pozdějšího chování žalovaného.

Opodstatněnost žaloby

11. Řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti spočívající v nevydání osvědčení je specifické v tom, že se jím lze domáhat vydání osvědčení o konkrétním obsahu (srov. rozsudky NSS č. j. 5 Azs 34/2019-23 ze dne 18. 6. 2021, MS v Praze č. j. 18 A 2/2022-36 ze dne 14. 3. 2022). V případě opodstatněnosti žaloby tak soud nepřikazuje správnímu orgánu rozhodnout, resp., vydat osvědčení, ale na základě posouzení otázek procesního i hmotného práva mu přikazuje vydat osvědčení o oprávněnosti pobytu na území ČR ve formě vízového štítku dle § 87y odst. 1 písm. a) ve spojení s odst. 4) téhož ustanovení zákona o pobytu cizinců.
12. Vízový štítek podle § 87y odst. 4 zákona o pobytu cizinců je osvědčením, které lze vydat před rozhodnutím o žádosti za situace, kdy žadatel splňuje řadu hmotněprávních podmínek, které jsou podstatné i pro rozhodnutí o samotné žádosti. V rámci dočasných úkonů tedy dochází k „předposouzení“ otázek rozhodných i pro samotné povolení k přechodnému pobytu. V první řadě musí být žadatel o vydání osvědčení rodinným příslušníkem občana EU (srov. rozsudek NSS č. j. 5 As 121/2011-60 ze dne 23. 8. 2013). Právě z toho důvodu nebylo osvědčení vydáno, neboť podle žalovaného neprokázal, že je rodinným příslušníkem občana EU.
13. Případ žalobce je skutkově (a nesporně) založen na tom, že je biologickým a sociálním otcem občanky EU, zatím však není otcem ve formálním právním smyslu (matrikovým otcem).
14. Podle žalovaného je pro vydání osvědčení podle vízového štítku dle § 87y odst. 1 písm. a) ve spojení s odst. 4) téhož ustanovení zákona o pobytu cizinců rozhodné pouze právní otcovství. Biologický rodič tedy podle žalovaného není rodičem občana EU, pokud zároveň není i rodičem právním. Bližší argumentaci k tomu neuvedl, patrně však považuje za samozřejmé, že právní podmínky pro povolení k pobytu rodinného příslušníka se odvíjí výlučně od evidenčního údaje o osobním stavu.
15. Tomu by bylo možné přisvědčit pouze tehdy, pokud by to § 15a odst. 1 písm. b), odst. 2 zákona o pobytu cizinců stanovil výslovně, nebo pokud by z jeho účelu vyplývalo, že je vázán výlučně na statusovou otázku formálního rodinného vztahu. Tak tomu ovšem není.
16. Unijní právo chrání nejen formální právní vztahy v rodinách občanů EU a občanů třetích zemí, ale chrání také rodinné vztahy biologické povahy (srov. rozsudky SDEU ve věci C-129/18 SM ze dne 26. 3. 2019, odst. 44–54, NSS č. j. 1 Azs 18/2021-48 ze dne 8. 9. 2021, odst. 32, č. j. 7 Azs 374/2018-28 ze dne 16. 10. 2019, odst. 40–42). Rozhodná právní úprava § 15a odst. 1 písm. b), odst. 2 zákona o pobytu cizinců musí tento účel unijního práva respektovat, nemůže být tedy navázána pouze na evidovaný osobní stav. Žalovaný tuto otázku posoudil nesprávně.
17. Soud tedy vyšel z toho, že rodičem občana EU (ČR) může být nejen rodič zapsaný v rodném listu či matrice, ale také rodič biologický. V souzené věci bylo nesporné, že biologický a faktický vztah mezi žalobcem a jeho dcerou je dán a je dán i prvek skutečné péče žalobce o jeho dceru. Za toho stavu byl žalobce rodičem občana EU (ČR) ve smyslu § 15a odst. 1 písm. b), odst. 2 zákona o pobytu cizinců.
18. Žalobce proto měl v době podání žaloby právo vydání osvědčení o oprávněnosti pobytu

na území ČR ve formě vízového štítku s platností do dne nabytí právní moci rozhodnutí o jeho žádosti podle § 87y odst. 1 písm. a) ve spojení s odst. 4) zákona o pobytu cizinců.

19. Tím soud nepředjímá posouzení obdobné otázky pro rozhodnutí ve věci samotné žádosti žalobce o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU. V tomto řízení může (mohlo) dojít ke změně či vyjasnění skutkových okolností, které mohou přestat být nesporné.

Závěr

20. Z výše uvedených důvodů soud dospěl k závěru, že žalobce podal žalobu důvodně a s ohledem na asymetrii procesního režimu není výlučně vinen na zastavení řízení. Pokud by žalovaný neznemožnil vydání žádaného osvědčení, žalobce by před soudem uspěl.
21. Za toho stavu je na místě rozhodnout o náhradě nákladů řízení na základě analogického použití druhé věty § 60 odst. 3 s. ř. s. Žalobci proto náleží náhrada účelně vynaložených nákladů. Ta se skládá z úhrady zaplacené zbylé (nevrácené) části soudního poplatku ve výši 1 000 Kč, odměny advokáta za tři úkony právní služby po 3 100 Kč (převzetí a příprava zastoupení, žaloba, zpětvzetí žaloby), tři paušální náhrady hotových výdajů po 300 Kč a 2 141 Kč za daň z přidané hodnoty vypočtené z odměny advokáta a náhrady hotových výdajů. Žalovaný je proto povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení v celkové výši 13 342 Kč k rukám zástupce žalobce Mgr. Petra Václavka.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Kasační stížnost, která směřuje jen proti výroku o nákladech řízení nebo proti důvodům rozhodnutí soudu, je nepřípustná.

Plzeň 27. března 2023

Mgr. Alexandr Krysl v.r.
předseda senátu